

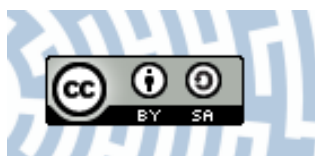

**You have downloaded a document from
RE-BUS
repository of the University of Silesia in Katowice**

Title: Wyrwij murom zęby krat

Author: Adam Antoniewicz

Citation style: Antoniewicz Adam. (2018). Wyrwij murom zęby krat. W: R. Cudak, W. Hajduk-Gawron, A. Madeja (red.), "Na wyrywki : 100 cytatów z polskiej poezji i dramatu, które powinien znać także cudzoziemiec" (S. 348-350). Katowice : Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego.

Uznanie autorstwa - Na tych samych warunkach - Licencja ta pozwala na kopiowanie, zmienianie, rozprowadzanie, przedstawianie i wykonywanie utworu tak długo, jak tylko na utwory zależne będzie udzielana taka sama licencja.

Wyrwij murom zęby krat

O cytacie

Cytat to początek refrenu piosenki Jacka Kaczmarskiego pt. *Mury*, najbardziej znanego utworu z całej twórczości artysty. Piosenka pierwotnie nie miała kontekstu politycznego, jednakże stała się symbolem walki o wolność. Jej słowa sugerujące przeciwstawienie się zniewoleniu padły na podatny grunt w latach 80. XX wieku, kiedy to *SOLIDARNOŚĆ* dążyła do obalenia komunizmu w Polsce, a wielu ludzi z wytęsknieniem oczekiwało zmian. Sama piosenka traktuje o samotności artysty, który mimo społecznego poparcia często pozostaje w cieniu swoich utworów. Fraza „wyrwij murom zęby krat” rozpoczyna nawoływanie o porzucenie tego, co nas niewoli, skruszenie kajdan i zburzenie dzielących nas murów. Owo optymistyczne zawołanie szybko zmienia się w gorzką refleksję, że tym, co odbiera wolność ludziom, są ich własne idee oraz podziały, które sami tworzą.

Wyrwij murom zęby krat!
Zerwij kajdany, połam bat!
A mury runą, runą, runą
I pogrzebią stary świat!
[...]
Patrzy na równy tłumów marsz,
Milczy w słuchany w kroków huk,
A mury rosna, rosna, rosna,
Łańcuch kołysze się u nóg...

O autorze i jego twórczości

Jacek Kaczmarski (1957–2004) – kompozytor, poeta, śpiewak, określany mianem pierwszego *BARDA* Solidarności. Sam nauczył się grać na gitarze, ale trzymał ją w specyficzny sposób – grał lewą ręką, chociaż ułożenie strun było typowe dla gitarzysty praworęcznego. Powszechnie kojarzony ze środowiskiem Solidarności, w czasie stanu wojennego, przebywając na emigracji, był jej artystycznym głosem, poruszał w swoich piosenkach tematy związane z walką o wolność i niepodleg-

łość. Wyemigrował do Australii, skąd przyjeżdżał koncertować i promować kolejne płyty.

W swojej twórczości inspirował się utworami rosyjskiego barda Włodzimierza Wysockiego, a także muzyką Boba Dylana, Bułata Okudźawy czy Andrésa Segovii i LLUÍSA LLACHA. Teksty jego piosenek nawiązują do historii, malarstwa oraz literatury. Do najślawniejszych utworów należą m.in.: *Mury*, *Nasza klasa*, *Jałta*, *Obława*.

Nawiązania

26 sierpnia 2005 roku podczas koncertu „Przestrzeń Wolności”, który odbył się na terenie Stoczni Gdańskiej z okazji obchodów 25. rocznicy powstania Solidarności, została zagrana nowa aranżacja *Murów* w wykonaniu Jeana Michela Jarre’a, Akademickiego Chóru Uniwersytetu Gdańskiego i orkiestry Polskiej Filharmonii Bałtyckiej. Nagranie tego koncertu znajduje się na płytach *Live from Gdańsk (Koncert w Stoczni)* (CD) i *Solidarność Live* (DVD).

W 2007 roku zespół Strachy na Lachy zamieścił utwór *Mury* na swojej płycie pt. *Autor*, poświęconej piosenkom Kaczmarzkiego. W tym samym roku grupa Habakuk nagrała swoją wersję *Murów* w stylu reggae (płyta *A ty siej*).

Warto wiedzieć

- **BARD** – od XI do XVII wieku wędrowny celtycki poeta i pieśniarz dworski. Wykonywane przez bardów ballady opowiadały o bohaterских i tragicznych wydarzeniach znanych z legend. Współcześnie to wybitny artysta, pieśniarz, kompozytor, który sam wykonuje napisane przez siebie utwory z towarzyszeniem instrumentu, najczęściej gitary.
- **LLACH LLUÍS** – kataloński pieśniarz, autor piosenki *L'estaca*, która stała się protest songiem przeciwko dyktaturze generała Franco. Do tej samej melodii Kaczmarzki napisał słowa inspirowane *L'estaca* – tak powstała piosenka *Mury* opowiadająca o samotności artysty w tłumie, artysty, który tworzy coś własnego, płynącego prosto z serca. Ludzie zawłaszczają treść i wypaczają oryginalny wydźwięk piosenki, zapominając o prawdziwych zamysłach artysty. Jak na ironię to samo spotkało utwór Kaczmarzkiego, który wbrew intencjom piosenkarza stał się hymnem Solidarności. Piosenka była śpiewana w środowisku opozycyjnym podczas strajków i stanu wojennego.

- **SOLIDARNOŚĆ** – Niezależny Samorządny Związek Zawodowy „Solidarność” to ogólnopolski związek zawodowy, który powstał w 1980 roku. Początkowo postulaty Solidarności dotyczyły obrony praw pracowniczych, szybko jednak pojawiły się też żądania polityczne. Do 1989 roku Solidarność stanowiła jeden z głównych ośrodków opozycji przeciw autorytarnemu rządowi i komunizmowi.

Z opracowań

Choć to najbardziej znany utwór Kaczmarskiego, nie jest on reprezentatywny dla całokształtu twórczości poety. Przede wszystkim należy do zdecydowanej mniejszości utworów o wydźwięku pozytywnym, choć z intrygującą pointą, zaburzającą atmosferę całości utworu. Brzmienie hymnu (taki status wyznaczyli odbiorcy artysty) ma wręcz rewolucyjne brzmienie. Sam autor sceptycznie podchodził do *Murów*. Szczerze przyznał, że nie lubi pieśni i irytują go jego własne utwory, które stały się hymnami.

Wroński 2011, 128

Sięgnięcie po pierwowzór było artystycznym wyborem, a nie rantkiem w chwili nagłego braku natchnienia. A ponieważ jako artysta czuł w sobie nie tylko pesymizm, ale wręcz potrzebę tego pesymizmu, dziarska i niosąca nadzieję wymowa oryginalnej pieśni Lłacha nie wystarczała. Chciał nie tyle przebudzić słuchaczy, ile ich przestrzec przed tym, co drzemie w nich samych. Przed niewolą, którą poniosą ze sobą na barykady. [...] Sam Kaczmarski zresztą rychło zorientował się, że potężną ironią losu jego tekst o pułapce, w jaką wpada uwielbiany artysta, tekst *Murów*, jest kolejną ofiarą tego prawidła. Że publiczność sama będzie lepiej wiedzieć, co poeta chciał powiedzieć. Widział też, że ofiary ponoszone przez ciemniejący naród idą na marne, bo sytuacja w Polsce dawała się wówczas opisać jednym słowem: marazm.

Łobodziński 2010, 88-90

Bibliografia

- Łobodziński F., 2010: *Moja osobista historia „Murów”*. W: Gajda K., Traczyk M., red.: *Zostały jeszcze pieśni... Jacek Kaczmarski wobec tradycji*. Kraków.
- Wroński P., 2011: *Wbrew, pomimo i dlatego. Analiza twórczości Jacka Kaczmarskiego*. Kraków.

Adam Antoniewicz